Baş muharriri: Esat Adil Müstecabi

Yıl : 1 | 10 KURUŞ | Sayı : 10

Mektup ve telg adresi: Posta kutusu 519 İstanbul

İdare: Cağaloğlu Çukur Han No: 4

16 Temmuz SALI 1946

GERÇEK

(Emeğe Hak, Emekçiye Hürriyet)

HALK DAVASI GÜDER, SİYASİ SABAH GAZETESİ

Cumhuriyet Halk partisinin propagandaya harcadığı milyonlar kimin sırtından çıkıyor?

Bir gazeteyi kordon altına aldılar

Cumhuriyet Halk P. propaganda için ihtiyar kadınlara sutiyen ve çamaşır dağıtıyor

Son günlerde şehrimizde gitgide hararetlenen seçim mücadelesinde C. H. P. yeni bir propaganda sistemine başlamıştır.

Şehrin bütün semtlerindeki ajanları vasıtasiyle bu parti, mahallelerin ihtiyar ve sayılan kadınlarına baş vurmakta ve bunlardan mahallenin diğer kadınlarını C. H. P. lehine oy vermeye kandırmalarını istemektedir. Bu işi başardıkları taktirde de her birine birer elbiselik kumaş, ayakkabı, en iyi cins ipek çorap, kombinezon ve sütyen verileceği vâdedilmektedir.

Artık susunuz Millet konuşacak

Onun bir nesil ömrü kadar uzun süren sükûtu sona ermek üzeredir. Bu, Cümhuriyet tarihinin eşsiz bir hâdisesidir.

ESAT ADİL

Eyi veya fena, fakat şu muhakkak ki tarihi günler yaşıyoruz. Millet iradesini inhisarında tutmak, millet hâkimiyetini kendi menfaatlerine âlet etmek isteyen partilerin mukadderatı dört beş güne kadar belli olacaktır.

İhtiraslar, iftiralar, ve her türlü siyasi taktik ve manevralar millet önünde imtihan verecek, şöhretler, ehliyetler ve putlar demokrasi alanında geçit resmi yapacak, mazi, hal, ve istikbal ne imiş, herkes görüb anlayacaktır.

Bizim bu çorbada ne yazımız, ne de tuzumuz var. Biz bu yapmacık demokrasi sofrasına tok oturub aç kalkmak niyetinde olmadığımızı önceden ilân ettik. Şimdi vicdan ve şuur rahatlığı ile hadisatın seyircisi, dersi ibret alıcısıyız.

Davul ve zurna sesine koşanları ayıplamak niyetinde de değiliz. Bu güreşler son bir tecrübedir. Er meydanına çıkanların gerçekten er olub olmadığı pek yakında belli olacaktır.

Çünkü millet yirmibeş yıldanberi ilk defa hakemlik hakkı kullanacak, ilk defa konuşup ilk defa karar verecektir.

Gerçi biz buna inanmıyoruz. Milletin eli kolu serbest olduğu gibi konuşup dilediği gibi karar verebileceğine asla inanmıyoruz.

Demokrasi adına millet sırtında oynanan bu post kavgasının sonunu merakla bekleyenler büyük bir ekseriyet teşkil etmekle beraber, her ne olursa olsun madem ki millet konuşacak ve onun konuşmasına her nasılsa rıza gösterilecektir, şu halde efendiler artık susunuz. Yaygaralara, iftiralara, kinlere, ihtiraslara bir lahza nihayet veriniz..

Söz milletindir, ve her nasılsa millet, söz hakkını ilk defa kullanacaktır.

Bu, muazzam bir hadise, Cumhuriyet tarihinin eşsiz bir hâdisesidir.

Türk demokrasisinin millet lehine inkişaflar yapmasını isteyen her yurt sever, milli iradenin bu tezahuru karşısında derin bir saygı duymalı, onu arızalara uğratacak her türlü zümre ihtiraslarının tepelenmesine çalışmalıdır.

Demokrasinin zaferi, milletin bir defaya mahsus konuşma fırsatı bulmasile değil, konuşma ve hüküm verme hakkını her zaman kullanabilmesile mümkündür.

Müstakil adaylar birleştiler

Haber aldığımıza göre İstanbul'daki müstakil adaylar birleşerek aralarından seçtikleri arkadaşlarını desteklemeye karar vermişlerdir. Müstakil adayların destekleyecekleri müstakil adaylar şunlardır: Mareşal Fevzi Çakmak, Rauf Orbay, Adnan Adıvar, Hüseyin Avni Ulaş, Cafer Tayyar Eğilmez, Selâhattin Köseoğlu, Enis Akaygen, Ali Rıza Olken, Münim Mustafa, Selâhattin Kip, Cemalettin Ökte, Münir Altuğ, Adnan Halet Taşpınar, Cemâlettin Saraçoğlu, Selâhattin Arduman, Vasıf Köngücü, Salih Yeşil Hrant Peştemalcı, Refika Dırvana, Fikri Faik Güngören, Nihal Atsız, Marko Naum, Hristaki Angelidis.

Yeniden müstakil adaylar

Dün müstakil adaylık için vilâyete yeniden 2 müracaat olmuştur. Bunlar emekli kurmay binbaşı Mustafa Sungumen ile avukat Marko Narun'dur.

Böylece İstanbul'daki müstakil aday sayısı 90 olmuştur.

Müstakil adayların propagandası

Dün uçakla şehrin muhtelif yerlerine müstakil adaylara ait propaganda beyannameleri dağıtılmıştır. Bu beyannamelerde şu isimler yazılıdır:

Mareşal Fevzi ÇAKMAK Müstakil Aday
Hatip ve Vâiz Şemseddin YEŞİL »
Ali Fuad BAŞGİL »
Rauf ORBAY »
Doktor Adnan ADIVAR »
Hüseyin Avni ULAŞ »
Salâhattin KÖSEOGLU »
Basri ÇANTAY »

Millî Kalkınmanın adayları

Millî Kalkınma Partisi bugün Vilâyete İstanbul'dan göstereceği adayların listesini verecektir.

Öğrendiğimize göre Parti 22 aday gösterecektir. Bunların içinde, şimdiye kadar bitaraf kalmış muharrirler de vardır.

H. P. nin Gizli toplantısı

C. H. P. İstanbul merkezinde dün gene gizli bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıya C. H. P. propagandacılarından Necip Fazıl Kısakürek, Ethem İzzet Benice, Yusuf Ziya Ortaç Hakkı Tarık Us, Faruki Dereli, Mekki Hikmet Gelenbeg iştirak etmişlerdir. Toplantıya Ahmet Şükrü Esmer Başkanlık etmiştir.

C. H. P. kilisede toplantı yaptı

Cumhuriyet Halk Partisi Edirnekapı şubesi mensubları polisçe tanınmış sabıkalıları da

(Devamı 4 üncüde)

Kendisini aday gösterenlere teşekkürle beraber adaylığı kabul etmeyen Dr. T. R. Aras

Dr. Tevfik Rüştü Aras

Kendini aday gösterenlere teşekkür ediyor

Millet vekilliği için adaylığını kabul etmedi

Eski dış işleri bakanı ve Londra sefirimiz Dr. Tevfik Rüştü Aras'dan dün aldığımız telgrafı, aynen aşağıda neşrediyoruz:

Mebus adaylığımı koymak için aziz yurdumuzun bazı yerlerinden teşvik edenler oldu. Bu arada Ankarada imzalar toplanmış; biri derhal seçim heyetine verilmek, diğeri hayli dolu olduğu halde daha imza toplanmakta devam edilmek üzere bazı dostlarım iki defter getirdiler. Dünyanın şimdiki dönüm devresinde tecrübelerimizi memleketimizin emrine koyarak, değişik görüş sahipleri arasında samimi münakaşa yolile bir işbirliğine yol açmak gibi halis bir niyetle giriştiğim Zonguldak denemesi ve onu takibeden gördüklerim, nihayet beni kâfi derecede ikaz ettiği ve artık kimsenin benim yüzümden en küçük rahatsızlığa uğramasına gönlüm razı olmadığı ci-

(Devamı 4 üncüde)

Halk partisi ne bahasına olursa olsun iktidarı elden bırakmamak kararındadır

Cumhuriyet Halk Partisi iktidarı elden bırakmamak için bazı kanunlarda ufak tefek değişiklikler yapıyor

Ankara, 15 (Gerçek) — Resmi makamlarca alınan türlü tedbir ve kararlardan anlaşıldığına göre C. H. P. millet vekili seçimini, bir haysiyet meselesi haline getirmiş bulunmaktadır. O derecedeki C. H. P. nereden temin ettiği malûm olmayan milyonları tamamiyle idare amirlerinin ve C. H. P. mensuplarının emrine tahsis etmiş bulunmaktadır.

Resmi şekilde idare âmirlerine, seçim işlerinde tarafsız kalmaları bildirilmekte ise de hususi şekilde, onların vazifelerini suistimal ederek, partiye ve hükûmete hulûs çakmak için yaptıkları gayrikanuni hareketler, burada büyük memnuniyetsizliğe sebebiyet vermektedir.

İç işleri bakanlığı, muhalif partilere sempatisi olduğundan şüphelendiği idare adamlarını, idari kararlarla yerlerinden almakta, ve onları seçim sonuna kadar, başka işlerin ifasına memur etmektedir.

Hükûmet erkânı ve idare adamları ile C. H. P. mensupları kuvvetli bir işbirliği yaparak seçimi C. H. P. ye kazandırmak kararındadırlar. Maddi ve manevi bütün gayretler, yalnız seçimin kazanılmasına hasredilmiş bulunmaktadır.

Ankarada her türlü devlet işleri durmuş gibidir.

İdare amirlerinin, polis ve jandarma kuvvetinden faydalanarak, halkı, büyük bir tazyik altında bulundurduklarına dair buraya her gün yüzlerce rapor ve telgraf gelmektedir. Demokrat parti merkez idare heyeti, bu tazyik ve tehditler karşısında ne yapacağını şaşırmış bir haldedir. İlk önceleri keyfiyetten, alâkalı makamları haberdar etmeği ve bu gibi gayri kanunî hareketlere meydan verilmemesi için tedbirler alınmasını iç işleri bakanlığından istemeği muvafık bulmuş, fakat daha sonra bu hareketlerin hemen hemen tasvip olunduğu, bu müracaatlardan hiç bir netice alınamıyacağını anlayarak bundan vaz geçmiştir.

Bundan sonra, gayri kanunî karar ve tedbirler karşısında müracaat olunacak makam olarak, ancak ve sadece umumî efkâr kalmıştır.

Bu şartlar altında seçime iştirâke karar vermiş olan diğer muhalif partilerin seçimden çekilecekleri hakkında haberler dolaşmaktadır. Ancak bu hususta herhangi bir karar verildiğine dair henüz bir malûmat yoktur. Önümüzdeki günler vaziyetin daha çok aydınlanacağı, bu terör ve tazyik neticesi olarak fevkalâde mühim hadiselerle karşılaşacağımızı söyleyenler bile vardır.

Bir kaç sandalye için seçime giren partiler

Ankara, 15 (Gerçek) — Seçim günü yaklaştıkça partiler arasındaki mücadele ve propaganda faaliyeti de artmaktadır.

İyi haber alan kaynakların mutaleasına göre C. H. P. millet vekili seçimini her ne pahasına olursa olsun kazanmak, iktidarı elden bırakmamak kararındadır. Memlekette demokrasinin gerçekleştirilmesi maksadiyle, birinci devre B. M. Meclisi, değiştirilmesi icap eden kanunları hep bu görüşün tesiri altında gözden geçirmiş, cemiyetler kanunu, seçim ka-

(Devamı 4 üncüde)

C. Bayarın nutku

Devlet ve parti başkanlığı iktidar partisinde toplandığından hiçbir ciddi muhalefet baş kaldıramıyor

İzmir, 15 (Gerçek) — Bu gün (dün) İzmirde Kültür Parkta, büyük bir kalabalık önünde, demokrat parti başkanı Celâl Bayar bir nutuk vermiştir.

Celâl Bayar, nutkuna ittihadı terakki cemiyetinde bulunduğu zamandan itibaren geçen siyasi hayatının uzun bir blânçosunu yapmakla başlamış ve son günlere kadar cereyan eden siyasi ahvale temas ederek, İzmir ve Manisa millet vekili olarak mecliste bu vilâyetleri temsil ettiğini, daha sonra; millet vekilliğinden istifa etmekle beraber İzmirlileri asla unutmadığını ve hatta, partiyi kurduktan sonra ilk iş olarak İzmire seyahat ettiğini belirtmiştir.

Celâl Bayar bundan sonra, iktidar partisinin yeni kurulan ve henüz gelişemiyen muhalefet partilerine karşı gösterdiği şiddeti belirmiz ve devlet reisliği ile, parti reisliğinin aynı iktidar partisinde toplandığından bu imkânlardan istifade suretile ciddi muhalefetin baş kaldıramadığını ifade etmiş, halkın köylere bile girebilmesi için pasaport mecburiyetine tabi tutulduğunu beyan etmiştir.

İzmirde dün mühim bir nutuk söyliyen Celâl Bayar

Demokrat parti lideri, devlet başkanının söylediği nutukta hiç bir müsbet meseleye temas etmediğini Saraçoğlunun nutkunda ise yapılmış olarak gösterilen işlerin tamamen ikinci dünya harbinden evvelki iceraata ait olduğunu tebarüz ettirmiştir.

Bundan sonra varlık vergisine temas eden Celâl Bayar demiştir ki:

— Memleketin içerde ve dışarda mâli itibarını sarsan böyle bir vergi konulmadan, normal yollarla da ihtiyaçlar temin edilebilirdi.

Para kıymetinin yüzde seksenini kaybeden bir memleketin mali kudretinden bahsedilemez.»

Harpten evvel beş kilosu beş kuruşa olan buğdayın kilosu 150 kuruşa kadar fırladığını, bunun sebebinin de memlekette zamanında hükûmetin stok yapmamasından ileri geldiğini bildirmiştir.

Halbuki bu gün harice buğday ihraç ettiğimiz bir vakıadır, demiştir.

Celâl Bayar bundan sonra, şeker fiyatlarının pahalılığından, kömür veriminin sıfıra düştüğünden ve bu ahval sürüp giderken ocaklara hiç bir direk ilâve edilmediğinden bahsetmiş ve bu işlerde hükûmetin

(Devamı 4 üncüde)

Bir hırsızın üzerinde (M. K. P) üyelerine ait hüviyet varakası bulundu —gazeteler —

— Bu hüviyet senin mi?

— Hayır bayım, ben onu birinden tırkladım. Doğrusunu istersen fakir sadece kaldırma partisindendir.

Şehir ve Yurt Haberleri

Üç soyguncunun idamı istendi..

Soygunculuk maksadiyle Tahtakalede kırtasiyeci Alber Kirespi'nin dükkânına girerek, Alberi öldürmekten suçlu Mustafa Kıyıcı, Kadir ve Kemal Küçük iplikçi kardeşlerin duruşmalarına dün 1 inci ağırcezada devam edilmiştir.

Savcı iddianamesini okuyarak her üç suçlunun idamlarını istemiştir.

Mahkeme başka bir güne kalmıştır.

Dar gelirlilere zeytinyağ

Ticaret bakanlığınca kararlaştırıldığına göre değişmez ve dar gelirlilere 200 - 220 kuruştan zeytinyağı dağıtılacaktır.

Bu hususta hafta içinde bir tebliğ yayınlanacaktır.

★

Fiyatlar düşüyor

Piyasada fiatlar düşmekte devam etmektedir. Çimentonun torbası 700 kuruştan 230, çivinin kilosu 350 den 80 kuruşa kadar inmiştir.

★

Ekmek karneleri kalkıyor

Ankaradan bildirildiğine göre; Ekim ayından itibaren ekmek karnelerinin kaldırılacağı tahakkuk etmiş gibidir.

Bu hususta tetkikler yapmak üzere Ankaradan bir heyet gelecektir.

★

İlkokul kampları

532 ilk okul öğrencisi dün saat 15 de İstanbul erkek lisesinde yapılan bir törenden sonra kampa çıkmışlardır.

★

Sıcaklar arttı

Son iki günde şehrimizde sıcaklar artmıştır. Halk bu yüzden mesire yerlerine fazla tehacüm etmekte ve nakil vasıtalarında darlık çekilmektedir.

Dün gölgede hararet 33 dereceye kadar yükselmiştir.

★

Tramvay altında ezildi

Dün sabah Dolmabahçede 15 yaşında bir çocuğun ölümüyle neticelenen Tramvay kazası olmuştur.

245 numaralı Ortaköy - Aksaray tramvayına atlamak isteyen henüz hüviyeti tesbit edilemiyen 15 yaşlarında bir çocuk, karşıdan gelen (Ankara 2729) tabelâlı kamyonla tramvay arasında kalarak parçalanarak ölmüştür.

Adliye doktoru ile savcı yardımcılarından Necati Volkan hâdise hakkında tahkikata başlamışlardır.

Libyada İngiliz politikası

Kahire, 12 (Tass) :

«El İhvan Musselin» isimli Mısır gazetesinin «Libyada İngiliz entrikaları» başlıklı bir makalesinde ezcümle şöyle yazılmaktadır: «İngilizler Libyada «hâkim olmak için ayırma» politikası gütmektedir.

Eskiden İtalyanlarla işbirliği yapmış olan bazı Libyalılara, İngilizler, şimdi de kendileriyle işbirliği yaptıkları taktirde iyi mevkiler verileceğini vadetmektedirler. Hâlen, İngilizler Libyada, halkda, Arap birliğine ve Mısıra karşı husumet uyandırmak için türlü türlü asılsız haberler yaymaktadırlar.

Açık konuşma :

Bursadan Nuri imzalı mektup sahibine:

Mufassal adres bildirmenizi rica ederiz.

Bir Şantajcı mahkûm oldu

Ayvansarayda bir fabrikatöre tehdit mektubu göndererek 500 lira isteyen 15 yaşlarında Yako adındaki bir çocuğun duruşması dün 1 nci ağır ceza mahkemesinde neticelenmiştir.

Mahkeme suçluyu 2 yıl hapse mahkûm etmiş, yaşının küçük olması dolayısiyle bu cezayı 8 aya indirmiştir.

★

İtalyadan otobüs gelecek

Bir İtalyan firmasiyle takas suretiyle kamyon, otobüs ve otomobil ithal etmek hususunda anlaşmaya varılmıştır.

Ağustos ayı içinde bol mikdarda otomobil gelecektir.

Başbakanın nutku

Geçen akşam radyoda Başbakanın uzun ve faydalı nutkunu dikkatle dinledik. Zaten hepimizin gözleri önünde ortaya çıkmış, boy atmış ve başarılmış olan işlerin rakkamlara vurulmuş bir cedveli demek olan bu nutuk, şüphe yok ki, memleketimizin yirmi küsur yıl içinde elde ettiği başarıları tam olarak belirtiyor ve insanın hoşuna gidiyor.

Fakat Milli kurtuluş hareketinden itibaren bütün bu başarıların C. H. Partisine mal edilmesini anlıyamadık. Yaşıyan ve yaşamıya hak kazanmış olan bir milletin urup asırlık ömründe bu kadar ilerleme, tabii bir ilerleme, değil midir? Bu eserler şayet kâmilen Halk Partisinin elinin altından çıkmış ise, o halde millet bu müddet içinde ne yaptı? Bu kadar övdüğümüz, istidadından bahsettiğimiz ve iftiharla andığımız milleti bir tarafa bırakıp ta, sayılıp dökülen işlerin cümlesini parti yaptı demek, açık ve keskin bir tenakuza düşmek demektir.

Ya bu başarılar Parti'nin eseridir, millet kenardan seyirci kalmıştır; yahut da millet kendi kendi ileri hareketini kendisi başarmıştır, parti seyirci kalmıştır..

İki şıktan biri.

ŞİT.

DÜNYADAN YANKILAR

Amerikan askeri Nürenberg Hakimlerine taş çıkarıyor..

(Exchange) ajansının verdiği bir habere göre, Fransadaki son seçimlerden evvelki «Gouin» kabinesinde İçişleri Bakanı olan M. Troquer, kendisinin yerine sosyalist partisi meclis grupu başkanı M. Depreux'nün geçirilmesine karşı protesto makamında part merkez icra komitesinden istifa etmiştir.

M. Troquer, seçim mücadelesinde komünistlere karşı çok ağır hücumlarda bulunmuştu. Reaksiyonerlere karşı işçi sınıfının birliğini temin etmeğe çalışan sosyalistler, M. Troquer'in bu hareketini hoş karşılamamışlardı. Hattâ son seçimlerde sosyalist partisinin uğradığı muvaffakiyetsizliğin mes'uliyetini, işçi sınıfını ikiye bölüp zayıf düşürmek taktiğini güden burjuva partilerle adetâ müşterek hareket eden bazı sosyalistlere yüklemektedirler.

Ayni ajansa göre sosyalist partisi M. Troqer'i değiştirmekle komünistlere karşı bir barışma jesti yapmıştır.

FRANSIZ MECLİSİ VE SOSYAL SINIFLAR

«France et mode» mecmuası yeni Fransız parlâmentosunda mebusların meslek bakımından nisbetlerini veriyor. Mecmuaya göre bu nisbetler şöyledir:

İşçiler: 40 komünist, 10 Halkçı cumhuriyetçi, 4 sosyalist.

Müstahdemler: 28 komünist 12 Halkçı C., 6 sosyalist.

Memurlar: 7 Komünist, 7 Halkçı C., 6 Sosyalist.

Öğretmenler: 38 Sosyalist, 25 Komünist, 18 Halkçı C.

Çiftçiler: 28 Halkçı C., 16 Cumhuriyetçi Hürriyet P., 10 Komünist, 6 Sosyalist.

Büyük Sanayi erbabı: 8 Cumhuriyetçi Hürriyet P., 3 Halkçı C., 2 Sosyalist.

Mukarıdaki listeye göre Fransız, parlâmentosunda sosyal sınıfların menfaatleri şu şekilde temsil edilecektir:

1 — İşçi sınıfının menfaatleri parlâmentoda komünistler tarafından temsil edilmektedir.

2 — Fransada köylüler toprak sahibi olduğundan, bunları da orta sınıfa ithal edersek, memurlar, muallimler ve müstahdemlerle birlikte bu sınıfı komünist, halkçı, ve sosyalistler, birlikte temsil edeceklerdir.

3 — Büyük burjuva sınıfını ise doğrudan doğruya temsil eden 8 cumhuriyetçi hürriyetçiden başka kimse yoktur. Bu sınıf esasen Almanlarla iş birliği ettiğinden ve faşizme bulanmış olduğundan siyasi hayatta sinmiş bir vaziyettedir. Bunların menfaatı, şimdilik dolambaçlı yollarla Halkçılar tarafından temsil edilmektedir. Bu sınıfın vaziyetini beynelmilel ölçüye vuracak olursak bizdeki en kuvvetli nakiri efkârı Hüseyin Cahit Yalçındır.

ALMANYADA: HAKIMLERE TAŞ ÇIKARMIŞLAR

Abrupanın en azılı Yahudi düşmanlarından sayılan Nazi şeflerinden «Streicher» Nürenberg mahkemesinde sorgusu yapılırken Amerikan askerlerinden şikâyet etmiş; bu askerlerin kendisine, âdeta «Gestapo» ya yakışacak tarzda kötü muamele ettiklerini iddia etmiştir. Buna mukabil Streicher, Yahudi doktorlar ve suçayların, kendisine, gayet insani ve doğru muamelede bulunduklarını söylemiştir.

Streicher'in dediğine göre, Amerikan askerleri kendisine, zorla zencilerin ayaklarını öptürmüşler.

Hakikaten, mutaassıp bir ırkçı için zenci ayağı öpmeğe mahkûm edilmekten daha münasip bir ceza olamaz. Doğrusu Amerikan askerleri adaleti yerine getirmek hususunda Nürenberg hâkimlerine taş çıkartmışlar

Zümre zorbalığı

"Devlet sandalyesi,, siyasi hayatımızda zahmetsiz bir istismarın sembolü olarak kalmıştır

Bu gün ittihadcıların zümre tahakkümü metodile uçurumun kenarına geliyoruz

Aziz Ziya

Halk Partisindeki totaliter nizam itiyatlarının dış ilham menbaı milletlerarası faşizm cereyanında ise, milli kökü de Osmanlı imparatorluğunun dejenere devirlerindeki keyfi usul ve şahsi idare tarzındadır. Bundan dolayıdır ki saltanat devrinin tahammül edilmez istipdadı 1908 yılının kısa hürriyet devresinden sonra «İttihat ve Terakki» partisinin tedhişçi komiteciliğinde hortladı, ve Türk yurdunda demokrasi anlayışı örfi idare sisteminin dışına çıkamadı. Bugün de böyledir. İttihatçılığın demokrasi anlayışı «umumi efkâra» dayanmak değil, ruhunu imparatorluğun tereddi şartlarından alan entrika gizli tertip, suikast, hükûmet darbesi gibi kanun ve insanlık dışı hareketlerle halk idaresini zorla ele geçirmekti.

Bu yüzdendir ki memleketimiz uzun müddetli bir hürriyet devresine giremediğinden demokratik yaşama tarzının itiyatlarına kavuşamadı. İmparatorluk halkı derin bir hürriyet heyecanı içerisinde saltanatı ortadan kaldırdı. Ve milli esareti yıkmağa muvaffak oldu; fakat gök boşluğunda koşan ışık süratı kadar kısa bir zaman geçmeden bir avuç komitecinin boyunduruğu altında kaldı.

Memleket yabancı istilâsına uğradı. Türk halkı millî kurtuluş hareketile emperyalizmi ana topraklarından koğdu, ve bu sefer yabancı esareti yıktı; fakat istipdat idarelerine mahsus ayni dış tehlike vesileleri ve milli tehlike bahanelerile yıllarca süren bir zümre tahakkümünden kurtulamadı. Milli gururuna hassasiyetle bağlı Türk halkı daima hürriyet içinde yaşamak arzusunu taşımış, fakat tarihi şart ve hâdiselerin çok defa mukadder kıldığı talisizlikler neticesi kendi istikbaline bizzat kendisi hâkim olamamıştır.

Türkiyede şimdiye kadar iktidarda bulunan kimseler iktidara karşı halk tereddüdü başladığı zaman mevkilerinden demokrasi psikolojisine dayanan şuurlu bir feragatle ayrılmak yolunu tutamamışlar bilâkis yurdu milli bir felâkete sürükleyinceye kadar devlet otoritesini kullanmakta fayda ümit etmişlerdir. Bundan dolayıdır ki «Devlet sandalyesi» siyasi hayatımızda zahmetsiz bir istismarın sembolü olarak kalmıştır.

İşte; totaliter idarelerde milyonlar kazandıran «Devlet sandalyesi» nin rakipsiz bir tarzda muhafaza edilmesi endişesi daima şiddet politikasına müracaat usulünü devam ettirir.

Bu suretle komitecilik yoluna gidilmiş olur. Zahmetsiz istismardan doğan menfatleri her ne pahasına olursa olsun terketmemek kaygısı bütün milli menfaatleri unutturur, ve demokratik hareket kaidelerini milli şuur mertebesine yükseltmek ve halkça yaşanılmasından vazgeçilir bir an'ane haline sokmak gayesini taşıyanlar milli ihanet damgasile lekelenirler. Vaktile İttihatcılar bu yoldan yürüdüler, memleket felâkete sürüklendi. Bugün de ayni metodla yani zümre tahakkümü metodule uçurumun kenarına geliyoruz.

Türk halkının ne bedbht bir mukadderatı vardır ki, nesiller boyunca taze ve gürbüz evlâtlarını karlı dağ zirvelerile kızgın çöllerde kaybettiği halde hasretini duyduğu hürriyet rejimine hiçbir zaman kavuşamadı. Ve nasibi daima tahammül edilmez bir sefalet hayatından başkâ bir şey olmadı. İstiklâl cenginde şehit düşen rütbeli ve rütbesiz kahramanların bedbaht anaları ve kızkardeşleri bekâr çamaşırı yıkamak zilletile malulken Anadolu ihtilâli muvaffk olduktan sonra dâvaya alkık tutan insanların yalnız metreslerine binlerce lira harcıyacak kadar zengin bir hayata kavuştukları görüldü.

Buna benzer milyonlarca iğrenç hâdise milli vicdanı yaraladı, fakat ses çıkarılamadı, haykırılamadı. Çünkü halk kitleleri ve işçi sınıfı korkunç bir tedhiş sistemi içerisinde kendi vatan topraklarında zincire vurulmuş bir kalebent gibi yaşamaktadırlar.

Dünkü tek parti zihniyeti yine ayni şartları devam ettirmek azmindedir, fakat dünya demokrasilerini uyanık bir halde takip eden halk, totaliter bir rejim baskısı altında bulunmasına rağmen yeni dünya şartlarının verdiği bir cesaretle demokrasiye olan ihtiyacını milli bir galeyanla ifade etmektedir. Artık bu galeyanı hiçbir tedhiş hareketi durduramaz. Almanyada nasyonal sosyalizm, İtalyada faşizm ve onların küçük benzerleri nasıl yıkıldı ise demokrasi düşmanlığı ve totalitarizm de öylece yıkılacaktır.

Zira; Türk vatanı dünya müvacehesine, halkın demokratik temayül ve iradesine dayanan sağlam ve itimat edilir bir rejimle çıkmak ihtiyacındadır.

Romanyada seçimler

Romanya demokratik seçimlere hazırlanmaktadır. Muhtelif demokratik partiler kendi ideolojilerini ve programlarını muhafaza etmekle beraber aralarında bi seçim bloku kurmak ve müşterek ir seçim listesi hazırlamak hususunda anlaşmışlardır. Bu birliğe dahil olan partiler şunlardır: Çiftçi cephesi, sosyal-demokrat partisi, komünist partisi, Tatareskonun milli - liberal partisi, milli halkçı partisi ve Aleyandriu'nun milli - tsaranist partisidir.

Rumen halkının demokratik partilerin etrafında birlik teşkil etmesi Maniu ve Bratianu'nun reaksiyoner muhalefet partilerini gittikçe endişeye düşürmektedirler.

Maniu ve Bratianu'nun muhalefet gurupları memleket içinde olduğu gibi, bizzat kendi partileri içinde de gittikçe daha ziyade azlık haline düşmektedirler, son zamanlarda milli - tsaranist partisinin yaptığı büyük bir miting esnasında üyeler, partiin antidemokratik hattı hareketinden dolayı Maniuyu şiddetle tenkit etmişlerdir.

Matbuatın bildirdiğine göre bir çok üyeler, hususi toplantılar yaparak, Antaneskonun caniyane rejimi ile olan münasebetlerinden dolayı itibardan düşmüş olan Maniu'nun partisinden istifaya karar vermektedirler.

Açık Hava Tiyatrosunun dün temeli atıldı

Tiyatro 4000 seyirci alacak

Dün saat 18 de İstanbul Açıkhava tiyatrosunun temel atma merasimi yapılmıştır. Tiyatro Harbiye binası arkasında ve Belvü bahçesi yanındaki, şehrimizin iki numaralı parkında yapılacak ve inşaası bir senede tamamlanmış olacaktır.

Bu münasebetle Vâli ve Belediye reisi Lütfi Kırdar bir nutuk söylemiştir.

Açıkhava tiyatrosunun plânları Türk yüksek mimarları arasında yapılan bir müsabaka neticesinde seçilmiştir. Bu bakımdan da milli bir eser olacaktır. Tiyatro 4000 seyirci alabilecektir.

APAÇIK DOSDOĞRU

Şaheserler..

ADİLOĞLU

Temmuz ayı milli tarihimizde Şah eserler ayı olarak kalacaktır. Bunun böyle olduğunu ispat eden bazı tipik misaller veriyorum:

1 — Yirmi beş yıllık tek parti sistemi bir batında 14 parti doğurmuştur.

2 — C. H. P. şikâyetler dinlemiş ve şikâyetler de bulunmuştur.

3 — Bir vatandaş bir başbakanı istifaye davet etmiştir.

4 — Sınıf esasına dayanan partiler ve sendikalar kurulabilmiştir.

5 — Yalçın Yalmanın rekorunu kırarak başmakale hacmini 7 sütuna çıkarmıştır.

6 — Kimin muvafık, kimin muhalif ve kimin münafık olduğu belli olmuştur.

7 — G harfine düşmanlıktan vazgeçilmiştir. ve saire...

ŞAKALAR

Her gele attıkça

Aziz NESİN

Bir gazetenin bir köşesinden bir köşesine harfendazlığı ilkönce Vâ-Nû ile Şevket Rado icat ettikten ve Sadun Galip te Faruk Fenike birkaç kere lâf attıktan sonra, bir de ben denemeğe kalktım.

Doğan Ruşenay geçenki fıkraişerif başlıklı fıkrasında bazı muharrirlerin fıkra anlayışile, kendi fıkra anlayışını oldukça ilmi bir şekilde izah etti. Ben de birkaç fıkra muharririnden bahsetmek isterim. Onlar, derler ki, bir terzi, müşterinin emrine göre nasıl elbise dikerse, bir kunduracı nasıl müşterisine malını beğendirmeğe mecburса, biz de bunlar gibi birer kalem esnafı yahut kalem sanatkârıyız. Kalemimizi beğendirmeğe mecburuz, yoksa iş bulamayız. Ve kalemlerini ya gazete patronlarına, yahut çıkını açacak bir zümreye beğendirmeğe çalışırlar.

Meselâ Necip Fazıl «çerçeve» leri içinde sayılı fıkra muharrirlerinden biridir. Bir yandan «Büyük Doğu» sunun satışı için:

— Mernuş, Debernuş, Kefetatayyüş, Kıtmir! diye karınca duası mırıldanırken ve bir yandan da:

On tane virgül, sekiz tane noktalı virgül, beş istifham, dört nida, yedi parantez, üç tire gibi işaretlerin üzerine şuur, şuuraltı, meşur, gayri meşur, çerçeve, örgüsünde kelimeleri bir cümle içinde yığıp üzerine: faşizma, komünizma, illuzyonizma, Çörçilizma, Romatizma, ispirtizma, makanizma, roatizma gibi acaip kelimeleri serpiştirdikten sonra ilmi bir marifet yaptığını samr. Yani fıkralarında ilmin hokkabazlığı ile geçinir.

Yine sayılı fıkra muharrirlerinden Peyami Safa fıkralarını tavla oynar gibi yazar, bazan formunda olur, Seyami Pefa üstadımız düşeş atar fakat ekseriya dubara atar. Cumhuriyette sık sık düşeş atardı, Tasvirde hepyek atmağa başladı. Fakat «Vakit» e gelince gele atıyor. Her gele attıkça kızıyor, kızdıkça gele atıyor, her gele attıkça kızıyor ve kızdıkça gele atıyor.

GERÇEK

Nüshası 10 Kuruştur.

★

İmtiyaz Sahibi: Esat Adil Müstecabi

★

ABONE ŞARTLARI

	Türkiye	Hariç Memleketler
Senelik	2800	5400 Kr.
Altı aylık	1500	2900
[illegible]	800	1600
Bir aylık	300	—

★

İlân Şartları :

Başlık maktu olarak	1000 Kr.
Birinci sayfa santimi	200
Üçüncü sayfa santimi	100
Dördüncü sayfa santimi	300

★

[illegible]

★

Basıldığı yer: STAD MATBAASI

Cağaloğlu, Türbedar Sokak No. 16

Umumî Neşriyatı İdare eden: Esat Adil Müstecabi

Okuduk, Düşündük ve...

Bugünkü mücadele halk içindir

Taninde, Hüseyin Cahit Yalçın dünkü bamakalesinde, Demokrat Partinin C. H. P. aleyhine yaptığı propagandaları vesile ittihaz ederek, şunları yazıyor:

«Yollarını şazırmış, kendilerini politika hırslarına kaptırmış bu örnekler seni yese ve ümitsizliğe düşürmesin. Yalan, iftira ve tezvirat yığınları içinde boğulup kalma. Sen onları değil, ruhunu ve vicdanını dinle, yolunu bulursun. Sinirlerini tahrik ettikleri, sabrını tükettikleri zaman, yumruğuna sarılma. Kuvvet acizlerin silâhıdır.»

Vatandaş,

«Sen ruhunu ve vicdanını dinle, yolunu bulursun» diye yapılan tavsiye pek yerindedir. Hiç kimse, bunun aksini söylemediği halde, bugün olanlar ve yapılanlar vatandaşın vicdanına göre hareket ettiğini göstermez mi?

Bu tavsiye hangi tarafın haklı olduğunu isbata kâfi değildir. Çünkü senelerdir ve senelerdir memlekete iyilik yapanlar da, fenalık yapanlar da ayni tavsiyede bulunmuşlardı.

Hüseyin Cahit «Kuvvet acizin silâhıdır» diyor. Orası muhakkak. Fakat bugün kuvvetli olan ve kuvvetini hissettiren C. H. P. dir; acaba bunu acizinden mi yapıyor.

Yine ayni başmakale Malçın:

«Otuz sekiz seneden, yani 324 te Meşrutiyetin ilânından beri, bütün iyi niyetleri, bütün ıslâhatı ve terakkiyi bu ruhtaki insanlar baltaladı, diyor.

Üstada 1324 (bize göre 1908 Meşrutiyetinden sonraki bütün iyi niyetleri bu ruhtaki insanlar baltaladı) derken, saltanatlı devirenleri mi kastediyor acaba?

«Vatandaş, bugünkü mücadele, bir zümre veya tek bir şahıs için değil, senin içindir, halk içindir, hepimiz içindir. Üzüntülü günler bitmek üzeredir.»

İşte tarih boyunca söylenilmiş ve hiçbir şey ifade etmiyen sözler.

İŞİMİZ İNŞALLAHA KALDI

Tasvirin dünkü başmakalesinde Cihat Baban bugünkü seçim kanununun kifayetsizliğinden bahisle şu misali veriyor:

«Tıpkı, polis karakollarında bir vatandaşa, memura hakaret etti diyerek bir zabıt varakası tanzim edilebileceği ve bekçiden, komiserin maiyetindeki memurlardan bir iki şahitle vatandaşa Türk ceza kanununun 266 ncı maddesile nefes almadan dosdoğru hapse gönderilebileceği gibi sandık baklarında ki heyet, hep bir olup, bir de müşahide: «İşittik üstelik Türklüğü tahkir etti, Reisicumhura hakarette bulundu. Bizim namuslu olarak yaptığımız işe fesat karıştırıyor» dediler mi? parti müşahidi için: Aman kusura kalmayın, getirin şu muharref zaptı bir de ben imzalayım» demekten başka çare kalmaz.»

Milletvekilliğine namzetliğini koyan Cihat Babanı, bu vesilei hasane ile seçim kanununu tetkike vakit bulduğundan dolayı tebrik ederiz. Müstakillen adaylığını koyduğuna göre, inşallah milletvekili olur da şu işleri düzeltir. İşimiz inşallaha ve Cihat Babana kaldı.

FEDAİ

İşçi Hayatından Röportaj

IŞİNE GELİRSE

Halk partisi bir adam kazanıyor

Müdürün itibarını sarsmamak için haksız çıkan zavallı bu işçi nereye baş vuracak..

Beykoz Deri fabrikası. Dışarda müthiş bir soğuk. Şubatın başındayız.. Kısım âmiri işçilerden «Sıddık» ı monta makinesine yardımcı gönderiyor. Şerefettin usta bu yeni gelen işçiye lâzım gelen işi veriyor. Bir ara:

— Git, şu kapanan arabayı getir diyor.

İşin ne demek olduğunu idrâk eden Sıddık ok gibi fırlıyor. Sen misin koşan!. Hasan usta hemen ortaya atılarak Sıddıkı durduruyor:

— Ulan serseri gibi neden koşuyorsun?..

Paylar, paylar... Usta bu! Fakat Sıddık kendi keyfi için koşmuyor ya!..

— İş için koşuyorum!

Usta hemen köpürüyor:

— Sen daima bu edepsizliği ve serseriliği yapıyorsun!

Ya hazmetmeli, ya cevap vermeli. «edepsizlik!» «Serserilik!» bir hakaret amma, insan yutabilir de.. Fakat Sıddık hazmedemiyor. Ve karşılığını veriyor.

İş Şefe aksediyor. Artık her şey muameleye girmiştir.

Şefin de otorite namına «Sıddık» ı paylaması lâzımdır. Paylıyor:

— Burası böyledir işine gelirse!

İşçi arkadaşlarının ortasında hakarete uğrıyan Sıddık bir müddet ortada dikilip kalıyor. Onun bu tereddüdünden istifade eden Şef işi biraz daha ileri götürerek koğuyor. Çıkmıyan Sıddık bekçi vasıtasile kapıdışarı ediliyor. O gün Sıddık saat 11 e kadar çalıştığı halde kartı bastırılmıyor.

Sıddıkın fabrika müdürüne yazdığı istidadan şu satırları okuyalım:

«Bu yapılan muamele bir âmirin bir işçiye karşı âdil muamelesi değil, doğrudan doğruya kin ve infialdir. Bunu isbat eder mahiyetde dosyamda dört istidam mevcuttur.»

Artık işine dönebilmek için Sıddık muameleye girişmiştir. Fabrika müdürüne gidiyor, kovuluyor. Çalışma Müdürlüğüne baş vuruyor. İşi telefonla araştıran Bay Müdür: «Ben sordum sen haksızmışsın!» diyor. İşçi mücadeleden yılar mı. Sıddık Çalışma ve İktisat Bakanlıklarına da ikişer istida gönderiyor. İktisat Bakanlığından ses yok, fakat Çalışma Bakanlığı Müfettiş «Nezih» i bu işe memur ediyor. Netice bizim Sıddık haklıdır. Haklıdır amma iş yine Çalışma Müdürünün elindedir. Fabrika Müdürüne şahsî bir sempatisi olan Çalışma Müdürü:

— İyi amma, seni tekrar fabrikaya verirsem müdürün itibarı sarsılır. Seni alamam!

Alamaz amma, Sıddıkın şerefi yok mudur? Sıddıkın bir de mideciği yok mudur. Ne yapsın, kime baş vursun. Denize düşen yılana sarılır. Doğru Halk Partisinin İş Bürosuna. Bir (üye) kaydetmenin tam zamanıdır:

— Sen evvelâ Partiye gir, yeter sonra hakını ararız, diyorlar.

Hak aranacaksa kolay. Partiye girmekten ne çıkar. İlk önce bu kadar sathi düşünen Sıddık işin iğrençliğini çabucak idrak ediyor. Hâdiseler de onu kendine çabuk getirmiştir. Partiden de hiçbir yardım çıkmamıştır. Hiç olmazsa kendi vicdanını tatmin etmek mecburiyetini duyan Sıddık Partiye şu dilekçeyi gönderiyor:

«Kendi vicdan ve kanaat hürriyetini her şeyin üstünde tutmak kaygusile, bir an için nefsimi mecbur ve mahkûm gördüğüm bir intisaptan affımı ister ve Partinizden istifa ettiğimi bildiririm.»

Kandırılarak particiye alınan «üye» den bu kadar hayır gelir. Parti için adam avlamayı iş edinenler şunu da unutmasınlar! Vaitlere artık işçi inanmıyor.

İnanmasına inanmıyor ama sıddık yine baştadır. Açtır, iş arıyor, hakkını arıyor.

Bunu kim yapacak, kim arayacaktır. Birer göz boyacılık merkezi olan iş büroları mı yoksa iş verenlerin arzusuna uyan çalışma müdürlükleri mi?

Dürüst bir insanın da yapacağı bundan başka ne olabilir.

Hakikati anlıyabilmesi için Sıddıkın da bu kadar ıztırap çekmesi lâzım gelmiştir. Artık Sıddık şuna kanidir: İşçi ancak iş verenlere karşı teşkilâtlanmalı, bu teşkilât vasıtasile hakkını koparmalıdır.

Sıddık işçi sendikalarının işçiyi kurtarabileceğine herkesten fazla inanıyor.

Hikâye

Yusufun ölümü

Mevsim, temmuz başlangıcı; güneşin kavurucu sıcaklığından etraf tutuşmuş gibi. Yollarda tozlar, gayet hafif zerreler halinde uçuşuyor.. ekinler biçilmiş, demet yapılmış, sapsarı yığınlar halinde duruyor.

Her tarafta bir sessizlik, bir yorgunluk var; köpekler dillerini bir karış sarkıtmışlar; tenbel ve yorgun görünüyorlar.. boylu boyunca uzanmak için serin, gölcır cır böcekleri, iri kara sinekler, eşek arıları; usanç verici seslerile vızıldayıp duruyorlar. Arada sırada tozlu köy yollarından geçen bir araba, bu sessizliği bozmaktadır.

Hacı Hasan ağanın tarlasında, ekin toplayan, sap demetlerini istif eden kadınlar da öğle üstü, bulgur pilâvının yanında kuyu suyundan yaptıkları soğuk ayranı içtikten sonra, şöyle bir yorgunluk çıkarmak üzere, demet yığınlarının yanında cergenin (1) altına uzandılar. İhtiyar kadınlar derhal derin bir uykuya daldılar; genç kızlar da başbaşa verip, pes perdeden seslerinin en samimî ahengile birçok şeyler konuştular; yavuklularından yana söz açtılar.

Fakat ne bilsinler günün nasıl biteceğini... Akşam etrafa karanlık yavaş yavaş çökerken, köyde bir silâh patladı; biri, «Ah.. yandım.» diye inliyerek yere yuvarlandı. Uzaklarda herkes, endişeli gözlerle sesin geldiği tarafa bakıyordu. Genç köylü kızların, hallerindeki o, samimî havadan eser kalmadı; yerini kan ve ölüm korkusu kapladı. Bunlar ne yapacaklarını bilmeksizin, birbirlerine bakıyorlardı.. O sırada karşıdan bir çocuk göründü. Süratle koşuyodu.. Onlara yaklaşınca, korku içinde kekeliyerek: «Yusuf.. Yusuf vuruldu.. Musuf vuruldu.» diye bağırmağa başladı.

Bu ölen: Fadimenin sevgilisidir.

Hacı Hasan ağa, köyün sayılı zenginlerinden biriydi. Başı saçsız, sakalı ağarmış, beli hafifçe bükülmüş olmakla beraber, sağlam yapılı dinç bir adamdı.. Gençliğinde iki defa evlenmiş.. birinci karısından iki çocuğu olmuş, kadın üçüncüsünü doğururken ölmüş. Hacı Hasan ağa bunun üzerine tekrar evlenmiş ve bir erkek çocuğu olmuştu. Öbür çocukları doğduktan birkaç gün sonra hep öldüğü için, bu oğlanın ismini Yaşar koydu.. ve tesadüf olacak yaşadı:

İhtiyar baba, artık rahat yaşıyabilirdi: evlâdı yetişmişti. «Gayrı yanaşmaları, işçileri idare etmek ona düerdi.» Hacı Hasan ağa böyle düşünüyordu.

İhtiyar baba: bu düşüncelerini köyün ihtiyarlarına hazla açıyor ve:

— «Gayri bundan öte, biraz da oğlan uğraşsın; biz gayri gocadık.» diyordu. Bunları oğluna söylediği zaman o:

— Sen ondan yana meraklanma baba, dedi. İrahatine bak.. Bundan öte sana iş göstertirsek ayıp gayri..

Bundan sonra oğlan, «gayri» babasına danışmadan her şey yapabileceğini, bütün umurun kendisinde olacağını düşündü.

Kısa boylu, kalın enseli, tos toparlak biri; ufacık iki göz, iki siyah deliği andırıyordu; ileri fırlamış eğri büğrü dişleri, dudaklarının şeklini bozuyordu. Bu halile, bir delinin akıllılığı kimseye vermemesi ne kadar gülünçse, bunun da kendini bir civan delikanlı görmesi o kadar gülünç oluyordu.

Gaddar ve haris bir tabiat, geçici heveslere her an mağlûp ve her kötülüğü işlemeğe âmade bir insan..

Zenginliği kötülüğe olan temayülünü kamçılamış, cüretkâr ve hayasız yapmıştı.

Artık umur ve idare de elinde idi; bildiği gibi harekette serbestti, evvelce gizliden gizliye yaptıklarını, şimdi, açıkça yapmaktan çekinmiyordu. Ama şimdilik bütün kötülükleri şehvet uğrunda idi. Tarlada çalı

(Devamı 4 üncüde)

HALKIN İÇİNDEN

ideal

Doğan RUŞENAY

İdeali olmayan bir hayatın kıymeti yoktur. İnsan dünyaya yalnız «yaşamak» için değil mücadele ederek yaşamak için gelmiştir. Tabiatla yapılan mücadelenin son haddine çıkabilmesi insanın insanla olan mücadelesinin sona ermesile mümkündür. İnsanın insanla mücadelesine son verebilmek için ekonomik hayatın mevcut nizamı içinde insanla insan arasındaki mücadelenin en şiddetlisini yapmak icabetmiştir. Çünkü insanoğullarının iyi geçinmesini, mesut olmasını istemek çok hoş bir şeydir. Ancak bu, «temenni» halinde kaldığı ve insanlığı uçurumlara sürükleyen ekonomik ihtiras sahiplerinin de ağzında sahtecesine dolaşıp suiistimal edilebildiği içindir ki, bu işin lâfla yürümiyeceğine hükmedilmiş ve plânlaştırılarak ortaya atılmıştır. Bu teşebbüs insanlığın gerçek saadetini isteyenlerin onu istemeyen şahsi menfaat düşkünleriyle mücadelesidir. Bu idealin dışında kalanlar, ya kaybedilecek menfaatleri olanlardır, ya onlardan ekmek yiyenlerdir yahut şuursuzluk ve korku yüzünden onlara alet olanlardır. Namuskârcasına düşünen ve şahsî menfaatinin zebunu olmayan her insanoğlu geniş kütlelerin hakkını koruyan ve o uğurda mücadeleden başka hiçbir çare olmadığını anlamış bulunan bir ideale arka çeviremez. Halkın sesi hakkın sesidir ama hiç bir zaman unutmayalım ki hakkın sesini boğmak için dünyada sonsuz bir cehit sarfeden bir «sırça köşk» vardır. Halka tepeden bakan ve daima, boş vait ve sözlerle aldatmaktan başka hiçbir şey yapmamış olan bir pırıl pırıl köşk.

İdealsiz yaşamak faciası halk düşmanı bir «ideal» le yaşamak kadar korkunç ve iğrençtir. En insanca, en namuskârca ideali arıyalım, ona hizmet edelim.

Upton Sinclair:

DEVLER HASADI

Tercüme eden: A. Vatur

-10-

Feriköy Mensucat fabrikasında usta olarak çalışmakta iken bir halsizlik hissederek madan oynardı. Oyuncular eksik olmadığı için Lanny etrafta konuşulanları dinler, arasıra da bir iki kelime ile muhavereleri istediği istikamette sevkederdi.

Buraya gelen misafirler arasında Maxine'in çoktan ölmüş olan hâmisi kralın torunu da vardı. Bu torun, son zamanlara kadar Sekizinci Edward ismiyle İngiltere kralıydı, fakat iki defa evlenip boşanan ve şeceresinde kral kanı bulunmayan Baltimore'lu bir kadınla evlenmeğe karar verdiği için tahtından feragat etmişti. Şimdi Windsor dükü olarak tanınıyordu;

Karısı da, birkaç mutaassıp İngiliz hariç Riviera'da herkes için Windsor düşesiydi. Karı koca "Château de l'Horizon,, a geldiler; Lonny'ye bunlar, ne yapacaklarını şaşırmış, âdeta bomba ile sersemlemiş, Parzifol Dingle'ın "Aşkı İlâhi,, vaizlerinden istifade edebilecek bir çift hissini verdiler. Bütün şık insanların ve şık geçinenlerin tecessüsü üzerlerinde toplanmıştı. Lanny eski kralı ve karısını ilk gördüğü ve annesi tabiî olarak hâdiseyi derhal etrafa yaydığı zaman kadın arkadaşları başına üşüştüler, "Bu kadının bize üstün nesi var ki?,, diye bilmek istiyorlardı. Lanny'nin, bütün sahil boyunca ağızdan ağıza tekrarlanan cevabı: "Dükü elde etmesi.,, olmuştu.

Düşeş nârin, ufak tefek yapılı idi. Lanny kırk beş kilodan ağır çektiğini tahmin etmiyordu. Fevkalâde çeki düzenli, ve Fransız terzi ve berberlerinin hüneriyle sade denecek kadar temiz giyiniyordu. Her an müteyakkız, çanlı ve artık kırkını aştığı için etrafında küçücük çizgiler bulunan parlak mavi gözleri vardı. Emniyet ettiği kimselerin yanında şakacı ve, eski devirlerin "sihirkâr,, kadınını hatırlatacak kadar neşeli idi. Fakat pekaz kimseye emniyet ediyordu.

Bundan dolayı da yüzü ekseriya çatıktı; kendisinde, bütün dünya ile mücadele etmiş fakat zaferinden henüz emin olmıyan bir insan hali vardı. İngilterede geçirdiği seneler şivesini değiştirmemişti. Klişe ve argo tâbirler kullanmadığı, kelimelerini dikkatle seçtiği ve yarısını yutmadan telâffuz ettiği halde ağır, baygın ve mütemadiyen yükselen bir ahenkle konuşuyor, insana sual olmayan cümlelerde âdeta sual varmış hissi geliyordu. Sesi tatlı, hâli tavrı nâzikti.

Lonny düşesin, erkeklerin sevdiği tipte olduğuna karar verdi; tek ve biricik erkeğinin yanıbaşında mücadele etmiş, onu sarhoşlardan, kumarbazlardan, dalkavuk ve şöhret avcılarından uzak tutmağa zalışmıştı. Zavallı adam kökünden koparılmış gibiydi ve şimdi koca dünyada gidecek yeri yoktu. Krallık vazifesini ciddî tutmuştu, en büyük kabahati de İngilteredeki maden ocağı işçilerinin sefalet ve fukaralığı karşısında teessür duyması ve bu hale bir çare bulmağa çalışmış olması idi. Lonny, sabık kralın biraz Sola meyyal olabileceğini düşündü ve İspanya meselesini ortaya atarak hakikatı anlamağa teşebbüs etti.. Kısa boylu Windsor dükü samimi bir eda ile:

— Fakat Komünizmi garp Avrupasına sokmamak için başne yapılabilirdi? dedi.

Tam o sırada Akdeniz ekspresi geçiyordu ve muhavere yarıda kaldı. Tren, sanki şatonun içinden geçiyormuş gibi bir gürültü yaptı ve bu biraz dar olan sahil boyundaki diğer zengin evlerin kapılarından geçerek yoluna devam etti.

XII

Etikete fazla riayet edilmiyen bu şatoda cari usullerden biri de misafirlerin öğle yemeğine kadar deniz kıyafetiyle gezmeleri idi. Erkekler kısa bir şort giyiyorlar, kadınlarsa en pahalı cinsten ve mendil büyüklüğünde iki üç parça parlak renkte kumaşı vücutlarına sarıyorlardı. Gençler için iyi bir kıyafet, fakat vücudunun ön ve arka kısmı, iğri büğrü olan Winston Churchill'de o kadar hoş durmuyordu, o da açık kırmızı bir bornuza sarınıyor, bir zamanlar kızıl renkte saçlarını süslediği çıplak başını geniş kenarlı bir hasır şapka ile örtüyordu. Bu kıyafetle açık mavi ve yeşil havuzun kenarına gelip oturuyor, dinleyenlere veya dinler gibi görünenlere dünya siyaseti hakkında konuşmalar yapıyordu.

Churchill eski günlerde müteaddit defalar kabineye girmişti, fakat şimdi uzun müddettir açıktaydı; kendisinin de sevimli bir şekilde ifade ettiği gibi altmış beş yaşında ve siyaset hayatında muvaffak olamamış bir insandı. Tarihî eserler, ecdadından Malborough dükünün hayatını yazıyor, resim yapıyordu; en çok övündüğü şey de İngilteredeki mâlikânesinde bizzat inşa ettiği tuğla duvarlardı. Annesi Amerikalı idi ve bu, etikete riayeti sevmeyişini bir dereceye kadar izah edebilirdi. Uzun seneler ateşli bir liberal olmuş, fakat sonra liberallerin sosyalistliğe doğru kaydığını görmüştü. Lanny kendisini yirmi sene evvel Paris'te ilk tanıdığı vakit Churchill, Bolşevizmi müttefik orduları vasıtasiyle yere sermek kararı ile Sulh Korferansına gelmiş bulunuyordu.

Şimdi dünyada başka havalar esiyordu, ve emperyalist devlet adamının fikirleri bir defa daha değişmişti. Dünyada komünizmden de büyük bir tehlike bulunduğunu görüyor, ve vatandaşlarına, silâhlanmaları ve Hitler'i teskin siyasetine nihayet vermeleri icap ettiğini durup dinlenmeden söylüyordu. Hatta Franco'nun İspanyayı istilâ etmesini desteklediğine pişman olduğunu da kabul ediyordu: Tabiî bu, Lanny'nin kulaklarına hoş gelen bir şeydi. Fakat Lanny hissiyatını açığa vurmağa cesaret edemiyor; bu meclislerde san'at âşığı, işsiz güçsüz zengin evlât, ve kızıl, pembe, beyaz, siyah veya kahve rengi hiç bir şekilde siyasetle meşgul olmayan insan pozunu muhafaza ediyor-

(Devamı var)

GERÇEK

H. P. nin harcadığı milyonlar

(Baştarafı 1 incide)

nunu, matbuat kanunu ve daha diğer bazı kanunları iktidar partisinin iktidarı elden bırakmamasının temin için bazı ufak tefek değişikliklere tabi tutmuştur.

21 temmuzda yapılacak millet vekili seçiminde milli iradenin tam ve mutlak surette tezahürüne bu şartlar altında imkân görülmemektedir. Nerede kaldı ki, bu esasların bile yer yer ayaklar altına alındığı, her türlü cebir ve tahakküm politikasına devam edildiği hakkında yurdun her yerinden her gün türlü haberler gelmektedir.

Yine aynı mahafilin ifadesine göre, seçime iştirake karar vermiş olan partiler, vatandaşın serbest bir şekilde reyini vermeğe imkân olmadığını bildikelri halde, sırf, birkaç sandalye sahibi olmak, parti için de sivrilmiş bazı kimselerin doymak bilmez, maddi ve manevi iktiraslarını tatmin etmek bakımından seçime iştirak etmektedirler. Demokrat partinin en son beyannamesi bunun açık bir delili olarak gösterilebilir. Bu beyannamede anayasa hükümlerine aykırı kararlar alındığı ve bu kararların tatbikine geçildiği iddia edilmekle beraber, memlekette demokrasinin mütevazi bir ölçüde dahi tatbikine imkân olmadığı kanaatina yer vermek suretiyle «durumu daha ağırlaştıracak olan seçime iştirak etmemek kararından içtinabı milli menfaate daha uygun buluyoruz» demek suretiyle bu görüşün doğruluğu kendini açıkça göstermektedir.

Demokrat parti beyannamesinde, yer yer bir çok idare adamlarının C. H. P. mensuplariyle birleşerek muhalif parti mensuplarına karşı tehditlere giriştikleri, tazyikler yaptıkları, hattâ dövdükleri, en büyük idare âmirlerinin gözleri önünde, bazı satılmış insanların, muhalif parti mensuplarına karşı tahrikâta giriştikleri de iddia edilmektedir ki, bunlar tamamen doğrudur.

Bu şartlar altında idare adamları ve iktidar partisi mensuplarının, bu kanunsuz ve keyfi muamelelerine devam etmeleri halinde, Demokrat partinin seçimlerden çekilmek kararını dahi vereceği söylenmektedir.

Partiye her gün, bu kanun dışı hareketler hakkında yüzlerce rapor gelmekte ve seçim günü yaklaştıkça bunların daha çok şiddetlendiği gelen, bu raporlardan anlaşılmaktadır.

Demokrat parti, seçim beyannamesini de önümüzdeki bir kaç gün içinde neşredecektir.

Beyannamede, bu mevzua daha çok temas edeceği bildirilmektedir.

Bir gazeteyi polis kordona aldı

(Baştarafı 1 incide

vet ederek, Edirnekapıdaki kilisede bir toplantı yapmışlardır.

Bu toplantıda sabıkalılara muhtelif vazifeler verilmiştir. Sabıkalılar aldıkları vazifeleri seçimde tamamen yapacaklarına dair söz vermişlerdir.

Dünden itibaren Sontelgraf gazetesi binası polis tarafından kordon altına alınmıştır.

Buna sebeb, üniversite gençliğinin herhangi bir nümayişine meydan vermiyerek, binayı tahribattan korumaktır.

Kenan öner'in mukabil cevabı

Demokrat Parti İstanbul il idare kurulu başkanı Kenan Oner ile başbakan Şünkrü Saraçoğlu arasında çıkan münakaşada Saraçoğlu evvelki gün Kenan Oner'in ithamlarına cevap vermişti.

Kenan Oner dün Saraçoğluna gene uzun bir ithamla mukabele etmiştir.

İzmirde seçim rekabeti

İzmir, 15 (Gerçek) — İzmirde partiler arasındaki seçim faaliyet ve propagandası çok kuvvetlenmiştir. Seçim neticesi üzerindeki tahminler demokrat parti lehinedir.

Bununla beraber, bu tahminler alt üst olabilir. İzmir köylülerinin ekseriyetinin C. H. P. yi tercih etmesi halinde, şimdiki hesaplar tamamen bozulabilir.

Beyanname bombardımanı

Milli Kalkınma Partisi Merkezi, seçimler dolayısı ile dün, biri köylüye diğeri de şehirliye olmak üzere iki beyanname neşretmiştir.

Parti bugünden itibaren uçakla da şehir üzerinde beyanname bombardımanı yapacaktır.

— ★ —

C. H. P. Sinop Millet vekili Cevdet Kerim İncedayı dün Silivriye propaganda seyahatine çıkmıştır.

İzmir Fuarı hazırlıklarına başlandı

İzmir, 15 (Gerçek) — İzmir Fuarı hazırlıkları son zamanlarda hızlanmış bulunmaktadır. Fuarda, bütün iktisadi devlet teşekkülleri'nin bir payyonu bulunacak.

Bu yılki İzmir Fuarına, İstanbul sanayicileri ve tacirlerinin geniş bir şekilde iştirak edecekleri anlaşılmaktadır. İstanbul Ticaret odasının bütün ticaret hayatına ait temsili bir payyonundan başka tanınmış büyük firmaların da hususi pavyonları bulunacaktır. Ankara, Samsun, Trabzon, Mersin, Adana ve Isparta vilâyetlerinin pavyonlarının hazırlanmasına başlanmıştır.

BORSA

İstanbul Borsasının
15.7.946 fiyatları

Londra	1 Sterlin	[illegible].20
Nevyork	100 Dolar	132.—
Paris	100 Dolar Fr.	1.[illegible]825
Cenevre	100 İsviçre Fr.	30.[illegible]255
Stokholm	100 İsveç Kr.	31.[illegible]325

ESHAM VE TAHVİLAT

% 7 941 Demiryolu 3 (kuponsuz)	[illegible].45
% 5 İkramiyeli B. tertip Milli Müdafaa	[illegible].20
% 7 İkinci tertip milli Müdafaa	[illegible].65

İçişleri Bakanlığının D. P. ye cevabı

Seçimin düzeni ve serbestliğine dair karar

Demokrat parti içişleri bakanlığına boş vurarak seçim yerlerinde bulundurulacak siyasi parti mümessillerinin durumunu sormuştur.

İçişleri bakanlığı D. P. başkanlığına verdiği cevapta şu hususları belirtmiştir.

Millet vekilleri seçim münasebetiyle seçim büroları ve kurulları tarafından seçim kanunu hükümlerine göre tutulacak tutunaklar kanunun tarifine uygün olarak bastırılıp mahalleri ne gönderilmiş ve ayrıca yapılan bir tamimle de bunların ne yolda uygunlanacağı seçim komisyonlarına görevlerinin önemini kavrayacak kimselerin seçilmesi ve kendilerine köklü bilgilerin verilmesi bildirilmiştir.

Seçim kanununu her siyasi parti veya aday mümessillerinin şahit sıfatiyla seçim kurulu, ve komisyonlarının bulunmalarını kabul etmiş, fakat bu mümessillerin tutanakları imza etmelerine dair kararda oy sahibi olmaları esasını kabul etmemiştir.

Seçim kurulu ve komisyonlarının ne suretle karar verecekleri, kanunun 14 üncü ve 15 inci maddelerinde gösterilmiştir.

Seçim kurul ve komisyonlarında bulunacak kimseler kanuna aykırı gördükleri hususu komisyon başkanına şifâhen veya yazı ile bildirerek önlenmesini istiyebilecekleri gibi kabul edilmediği takdirde de tutanağı yazdırmasına da salâhiyetli oldukları tabiidir. Ancak bazı yerlerde, belediye seçimlerinde olduğu gibi parti temsilcilerinin bir maksadı mahsusla hareket veya komisyona tahakküm ederek, komisyonun ödevlerini zorlaştırmaları seçimin düzenine veya serbestliğine ait komisyon emirlerine uymaları halinde her hangi bir şahıs gibi bunlar hakkında da seçim kanununun 36 maddesi hükmü tatbik olunacaktır.

Dünyada grevler

Detroit, 15 (A.A.) — Otomobil endüstrisi sendikalarına bağlı sekiz yüz bin işçi ani fiat yükselişlerini protesto maksadile salı günü işleri iki saat tatil edeceklerdir. Sendikaların fiat kontrolüne tekrar avdet edilmesini belirtmeye matuf olan gösteriler sırasında motorlu taşıt vasıtaları sendikalı işçileri civardaki şehirlerin hepsini dolaşacaklar ve yüksek fiatlarla satış yapan mağazaların etrafını muvakkaten alış veriş yaptırmamak için kuşatacaklar ....

★

Tokyo, 15 (A.A.) — Mahkemede yargıçlar gayri muayyen bir tarihe kadar «Sıcaklık grevine» devam etmeye pazar sabahı karar vermişlerdir. Başkan Vebb geçen çarşamba günü verdiği kararda pazar günü ne kadar grov yapmıştır. Salonun boğucu harareti, mahkemenin normal bir şekilde cereyanına engel olmaktadır.

★

Bağdat, 15 (A. A.) — Grev yapmakta olan Irak petrol kumpanyası işçileri ile polis kuvvetleri arasında vuku bulan karşılaşmalarda beş kişi ölmüş ve 14 kişi yaralanmıştır.

rin bazı isteklerini kabul etmiş olmasına rağmen, 3 temmuzda başlıyan grev el'an devam etmektedir.

★

Yeni—Delhi, 15 (A. A.)— Umumi valinin konseyinden posta telgraf ve telefon işlerine nezaretle meşgul bir üye bugün basına demeçte bulunarak Hindistanın büyük şehirlerinde P. T. T. grevinin tam manasile hüküm sürdüğünü bildirmiştir. Onbin memur grev halindedir.

Aynı üyeye göre grevcilerin istedikleri P. T. T. büdçesine 110 milyon rupye ilâve etmek icap edecektir.

Byrnes radyoda konuşacak

Nev-york, 15 (A.A.) — Amerika dışişleri bakanı M. Byrnes, yarın Greenwith ayariyle saat birde Paris dışişleri bakanları konferansı hakkında radyo ile yayınlanacak bir demeçte bulunacaktır. Konuşmanın yarım saat süreceği tahmin edilmektedir.

SOSYAL ADALET PARTİSİ

ANA NIZAMNAMESİ

GAYE ve PRENSİP İZAHI

(Geçen sayılardan devam)

C — DİN: Yurddaşların istedikleri dine intısap etmeleri, diledikleri mezhebe girmeleri serbesttir. Yalnız yurdumuzda yaşıyan insanların pek çoğu müslümandırlar. Biz de bu zümreden olduğumuzdan ve dinler içinde zamanımıza uyması, ilim ve felsefe bakımından en çok tekemmül etmiş bulunması bakımından islâmlık himaye edilecek, revaç bulmasına, hurafelerden temizlenmesine, liyakatsızlar elinde kalmamasına çalışılacaktır. Zira insanlar için dinin lüzum ve ehemmiyetine kani bulunuyoruz.

D — MÜLKİYET: İnsan hayatını yaşayış cihetinden (fena), (orta), (iyi) olmak üzere üçe ayırmak mümkün ve elzemdir. Fena durumda olanların miktarı korkunç rakamlar gösterdiği müddetçe iyinin fevkinde olanların büyük yekûnlara baliğ olmasına, sefahet içinde yaşamalarına müsaade edilemez. Fena yaşıyanlara orta bir hayat temin edinciye kadar iyiden üstün olanlardan fedakârlık beklemiye mecburuz. Bunun için ferdi mülkiyet, iyi olarak kabul ettiğimiz geçim derecesinin dört mislini aşmıyacak kadar tahdit edilir. Fakat fakir sınıfın refahı için zengin tabakanın imhasına gidilemez. Sınıf kavgasına taraftar değiliz. İnsanların anadan maddi ve mânevi bünye bakımından eşit doğmadıkları hakikat iken sınıfların mevcudiyetini de inkâr etmek mümkün değildir. Ve cemiyetler sınıfsız olamazlar. Bu itibarla partimizin siyasi rengi toz penbe olup kırmızı veya kızıl değildir.

(Devam edecek)

Celal Bayar

(Baştarafı 1 incide)

tamamen kayıtsız kaldığını belirtmiş, halbuki bazı tedbirlerle unların normalin fevkine çıkarılmasının mümkün olabileceğini işaret ederek sözlerini bitirmiş ve kendisinin İzmirden millet vekilliğine adaylığını koyduğunu söyliyerek halkı kendisine ve partisine oy vermeğe davet etmiştir.

Dr. Tevfik Rüştü Aras

(Baştarafı 1 incide

hetle dostlarıma teşekkür ederek bu defaki intihaplara asla ve hiç bir suretle karışmamak kararında olduğumu izah ettim. Hakkımda imza vermek suretile teveccühlerini esirgememiş olan tanıştığım ve tanışmadığım sevenlere derin şükranlarımı iblâğ için bu telgrafımın lütfenneşri yolile şayın gazetenizin delâletini rica eder, ve imzalı defterleri kıymetli bir hatıra olarak sakladığımı ilâve ederim. Saygılarımla.

Dr. Tevfik Rüştü ARAS

BULMACA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1									■
2					■		■		
3								■	
4					■				
5			■			■			
6				■		■			
7									■
8								■	
9		■					■		

Dünkü bulmacanın halli:

Soldan sağa:

1 — İspanya 2 — Aaide, ısı 3 — Viya, olur 4 — İmame 5 — Na, me 6 — Reel, pul 7 — El, Ali, si 8 — Mika, Ron 9 — Kasa, Nabi.

Yukarıdan aşağıya:

1 — İsviçre 2 — Saim, Elma 3 — Piyade, is 4 — Adam alâka 5 — Ne, en, la 7 — Aile, Ra 8 — Su, musap 9 — Kır belini.

Soldan sağa:

1 — Kapıyı azıcık açmak, 2 — Gayri müslim kadın adı, sanat 3 — Bir hükûmet, 4 — Saray, talik ediş, 5 — Zaman [illegible] aksi, zamir, bir göl 7 — Mülâzımevvel, 8 — Bir sürü harf, 9 — Tersi ait, zamir.

Yukarıdan aşağı:

1 — Bir kaza 2 — Bir edebî nevi 3 — Bir soyadı, tersi ahenk 4 — Terci Ceylân, bir ecnebi adı, gırtlaklama 6 — Şeffaf bir madde, suların yükselişi 7 — Aristokratlık 8 — Tersi bir renk tersi bir erkek adı, 9 — Beşinci Mehmet 10 — Bir mayi.

Yusufun ölümü

(Baştarafı 3 üncüde)

kan genç işçi kızlara sarkıntılık ediyor, fırsat bulunca memelerini sıkıyordu.

Mukavemet eden olursa «kovarım: açlıktan geberirsin.» diye tehdit ediyordu.

Bu sefer de tarlada çalışanlardan, Yusufun yavuklusu Fadimeye musallat olmuştu; bir defa ekin yığınlarının arkasında kızı sıkıştırmış.. lâkin Fadime vahşî bir hareketle Yaşarı geri itmiş ve bir şey demeden kaçmıştı. Bir defasında da onu, kucaklamış; ne kadar zengin olduğunu, kendisine kadifeden işlik don yaptıracağını söyliyerek yere yatırmak istemişti.. Fakat, Fadime, gene ayni vahşi hareketle Yaşarın kollarından kurtulmuş ve:

— Yapma ağa.. senin şahsına yakışmaz, demiş ve hıçkırmağa başlamıştı.

Yusuf: Bütün yaz, Hacı Hasan ağanın tarlasında yevmiyeci olarak çalışır, ekinini biçer, düvenini sürer, harmanını savururdu.

Yaşar, Fadimenin kendisinin tekliflerini reddetmesinden sonra, Yusufu bir bahane ile işinden kovdu... Bu suretle Fadimeyi daha kolay elde edeceğini sanıyordu.. Halbuki, Fadime inadında durdu; Yaşarın her sözünü derin bir nefretle karşıladı. Yusufun çıkarılmasından sonra o da hemen ekini bırakmak istemişti ama, ne yapsın ki günlük ekmeğini gününde temin etmek zorundaydılar; fıkaralık baş uçlarında dikilip duruyordu.

Musuf: Uzun boylu, geniş omuzlu, iri yarı, yanakları sıhhatten al al yanan bir köy delikanlısıydı; sat kendi halinde biriydi.. böyle oluşu da köyde kendisine sevgi kazandırmıştı. Kızı olanlar onda fukaralıktan başka bir kusur bulamıyorlardı.. Genç kızlar da, Fadimeyi kıskanıyorlardı. Zira harman sonu Fadime, ile düğün edeceklerdi.

Yaşar: Vakadan iki gün evvel komşularından Çapur Muradın Musteli bir kenara çekti; Mustel, köyün bir uğursuzuydu. Bulanık mai gözleri, açık sarı kirpikleri, saman sarısı kıvırcık saçları, yok denecek kadar ince dudakları; insana ilk bakışta ne mal olduğunu anlatıyordu.

Yaşar onun huyunu biliyordu; kendine âlet etmekte güçlük çekmedi İçkiden söz açtı:

— Mustel, dedi. Bu «Akşam niyetim kötü; gafayı bi iyce dumanlacam.»

—Para olduktan keri başka nidilir?

— İstersen beraber duman layalık; çekilirik bizim ahar sekisine (2) kiyfimize bakarık.

Mustelin yüzünde hatlar değişti; Yaşara bakıyor, «nereden esti bu?» demek istiyordu. Yaşar onun bakışlarını anladı.

— Ne bakıyon öyle? Aramızda teklif mi var? Aşama içcez didik içecez.

—Pekâlâ.

— Öyleyse yörü.

dedi. Yaşar; ve samimi iki arkadaş gibi yürüdüler.

Mustel; geç vakit Yaşardan ayrıldı; ayakta duramıyacak kadar sarhoştu.. Çoktan beri parasızlıktan böyle bir içmemişti. Bir tomar parayı avucunda sıkıyor, işliyeceği cinayeti, «candarmaların» önünde gidişi, mahkeme, hâkim ve nihayet hapis gözünün önüne geliyor; ürperiyor, kendine geliyor; sonra avucundaki paralara bakıyor bir o kadar daha, hayır daha pek çok alacağını, ömrünün sonuna kadar çalışsa kazanamıyacağı bu paraların bir anda kendinin olacağını; düşünüyor. Başka hayaller kuruyor; ve «ada... senede, çıyor, mahpusta yatarık, yatarık ondan sonra ... keyf yaparık... Allah kerim ... kı da kaçar kurtulurum.»

Mustelin, zayıf karakteri... uzun senelerin yoksulluk ve mahrumiyetleri haylice yıpratmıştı; şimdi de hırs meni... duyguları onu yıkıyordu.

★

Bu vak'a bir zaman bü... köyün ağzında dolaştı; nihayet bir sakız gibi o da çürüdü; ... se onu hatırlamaz oldu. Köy gene eski sakin hayat başl...

Zaten hiçbir şey değiş... olmamıştı; gene ayni yakıcı ... caklar, ayni yorucu çalışma... Ve öğle üstü bulgur pilavı, ... ğuk ayran; gene cergede d... meler, genç kızların başı... verip yavuklularından yana ... açmaları... Fakat.. bütün ... lardan yalnız Fadime müst... değişen ve sonsuz ıztırap ç... ken yalnız Fadime ve Yus... ihtiyar anası...

Harman sonu geldi; tarl... da çalışanlar, evlerine dö... Renkler değişti; arklar haz... doldu.. ve nihayet hertaraf... la örtüldü. Ve hiçbir za... köyde, Fadimenin düğünü... bahsedilmedi.

ZOK...

(1) Kıldan dokunmuş ... nevi çadır, bazan ot ve ça... la da gölgelik yapılır bun... Anadoluda cerge derler.

(2) Anadoluda köyl... hayvan ahırlarına bitişik ... ma odaları vardır. Ahır ... tâbir ederler.